

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angest

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angest", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angest*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 177. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698091513936/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Begrebet Angest

autoritetens. Den historiske parallel antydes i *Begrebet Angest*: «Medens de enkelte Regjeringer nuomstunder leve i Frygt for urolige Hoveder, saa leve kun altfor mange Individualiteter i Frygt for et uroligt Hoved, der dog er den sande Roighed – for Evigheden» (138). S.K. kan ses som en revolutionær, der peger på troen og det gode som den eneste sande frihed. Der, hvor tidens harmoniserende bestræbelser forsøger at bygge bro for at dæmpe uroen, fremhæver S.K. den afstand og modsætning mellem Gud og mennesker, som han mener mennesker burde se som en udfordring, men som får dem til at flygte fra friheden.

Som nævnt antyder *Begrebet Angest* en historisk parallel mellem S.K.s oprør og den politiske uro. En tydeligere historisk parallel ser bogen dog mellem den politiske uro og de harmoniserende bestræbelser, dels fordi S.K. er i opposition til begge strømninger, og dels fordi de harmoniserende bestræbelser på at etablere et kompromis mellem Gud og mennesker, således at den første gøres mere «fornuftig» og «menneskelig» og dermed mere acceptabel for de sidste, – i sig selv af S.K. opfattes som et oprør mod Gud: «i vor Tid har Speculationen taget sig en saadan Myndighed, at den næsten har forsøgt at gøre Gud selv usikker paa sig selv, som en Monarch, der ængstelig sidder og venter paa, om en Ständerforsamling vil gøre ham til absolut eller kun til indskrænket Konge» (136).

S.K.s tid var de hurtige forandrings tid, med uro og opbrud i luften. Men det var ikke den fortrængte ånd og tro, der var på vej til at bryde igennem, men det modsatte. Og S.K.s forfatterskab varslede ikke troens genrejstning, men dens tilsyneladende definitive fald. Det kan synes, at der i *Begrebet Angest*, der «er udarbejdet temmelig hurtigt, fordi der ikke er Tid at spille» (*Pap. V B 48*), er en desperation, der alt for godt véd, hvad vej vinden blæser – og som ved sin bevidsthed om modsætningen mellem Gud og mennesker alt for godt forstår, at det må være sådan.

Begrebet Angest er således bevidst om at være skrevet i en tid, hvor det går stærkt, hvor tiden så at sige er ved at løbe fra evigheden. Med sine tanker om øjeblikket, der er omtalt i det foregående, ligesom med *Begrebet Angest* som helhed, ønsker S.K. at standse tiden, således at tiden bliver bevidst om sig selv i forhold til evigheden: det gælder «nu mere end nogensinde [at] det nærværende Liv viser sig som et flygtigt forbigående Øieblik. Men istedenfor deraf at lære at gribe

det Evige, lærer man kun at jage Livet af sig selv og sin Næste og af Øieblikket – i sin Jagen efter Øieblikket» (97). I det sidstnævnte øieblik forsøger mennesker så at sige på egen hånd at fastholde det forsvindende øieblik ved at fyde det med jordisk betydning – for på den måde at få det til at ligne en slags evighed. *Begrebet Angest* synes at forudsætte, at evigheden er på vej til helt at blive overdøvet af tonerne fra den »Øieblikkets Vals« (97), som mennesker fører op.

– *Begrebet Angest* fik ingen anmeldelser.

8. Manuskripter og tekstkritik

Til *Begrebet Angest* er bevaret manuskriptet (Pap. V B 72) og nogle udkast og kladder (Pap. V B 42-71). Det nævnte materiale findes på Det kongelige Bibliotek.

Tekstgrundlaget for nærværende udgave er *Samlede Værker*, 2. udg., hvis tekstredaktion med få undtagelser er fulgt, og til hvis tekst-kritiske tillæg interesserede henvises. Afvigelserne fra tekstredaktionen i *Samlede Værker*, 2. udg., er følgende:

28,11-12	gjør det for let for < gør det let for
84,35	for Muligheden < for Friheden
113,8	udenfra < udenfor
145,38	skuffes < skuffe

I det første, tredje og fjerde tilfælde er der tale om varianter, som A. B. Drachmann selv angiver at være tæt på at optage. I det andet tilfælde er der tale om, at Drachmann ud fra et paralleltid i teksten (102,7-8) retter mod alle tekstkilder og mod 41,4. Han betegner selv rettelsen som »tvivlsom«.

Der er ved korrekturlæsning i forhold til *Begrebet Angest*, »Andet Oplag«, Kbh. 1855, som er tekstgrundlaget for *Samlede Værker*, 2. udg., konstateret følgende fejl i *Samlede Værker*, 2. udg.:

24,24	det af det Foregaaende < det af Foregaaende
27,10	Consequentser < Consequentier
41,20	hos hvilke den ikke < hos hvilke ikke den
55,27	maatte skee < maa skee